

GASTROENTEROLOGIJA I HEPATOLOGIJA U HRVATSKOJ – GDJE SMO I KAMO IDEMO?

Gastroenterologija kao struka u posljednje je dvije godine pretrpjela velik udarac izazvan pandemijom COVID-19 koja je ostavila snažan utjecaj i neizbježan trag na sva područja medicine, kao i života općenito.

Učeći o životu u doba pandemije COVID-19 svjedočili smo novim saznanjima o utjecaju virusa SARS-CoV2 na jetru, bilijarni sustav, probavnu cijev, imunosni sustav, kao i o ishodima infekcije u bolesnika s malignim bolestima, cirozom jetre, upalnim bolestima crijeva, autoimunim bolestima jetre ili kod transplantiranih bolesnika koje liječimo imunosupresivnom terapijom i biološkim lijekovima. COVID-19 postavio je velik izazov pred cjelokupni zdravstveni sustav, a kroničnim gastroenterološkim i hepatološkim bolesnicima otežao redovit nadzor i specijalističku skrb. Struka je morala pronaći načine kako nastaviti s radom, prvenstveno u endoskopskim salama te pronaći nove putove i kanale za komunikaciju sa svojim kroničnim bolesnicima. Sve ove teme bile su posljednjih dviju godina predmetima istraživanja u hrvatskoj i svjetskoj znanstvenoj zajednici, a dio radova povezanih s ovom problematikom prikazan je na 9. kongresu Hrvatskoga gastroenterološkog društva s međunarodnim sudjelovanjem, koji je tema ovoga specijalnog broja časopisa.

COVID-19 utjecao je značajno na kvalitetu života svih ljudi, a osobito bolesnika s kroničnim bolestima. Također je primijećena veća učestalost depresije, epidemija pretilosti, a uskoro se očekuje i epidemija malignih bolesti zbog opterećenosti zdravstvenih sustava bolesnicima s infekcijom COVID-19 te otežanog provođenja programa prevencije i ranog otkrivanja zloćudnih bolesti. Program prevencije karcinoma debelog i završnog crijeva u Hrvatskoj također je doživio kraći zastoj tijekom epidemije, ali se unatoč tome priprema nadopuna ovoga programa u vidu oportunističkog probira raka debelog i završnog crijeva u visokorizičnih bolesnika u ordinacijama obiteljske medicine. Smjernice za ovaj oportunistički probir raka debelog i završnog crijeva koje je zajedno izradilo i poduprlo više stručnih društava (Hrvatsko gastroenterološko društvo, Sekcija za preventivne aktivnosti i Endoskopska sekcija; Koordinacija hrvatske obiteljske medicine; Hrvatsko društvo obiteljskih doktora; Hrvatska udružba obiteljske medicine i Društvo nastavnika opće-obiteljske medicine) prvi su puta predstavljene stručnoj javnosti tijekom 9. kongresa Hrvatskoga gastroenterološkog društva s međunarodnim sudjelovanjem i ovdje ih donosimo u cijelosti.

Epidemija pretilosti koja je predstavljala globalni zdravstveni problem i prije pandemije COVID-19 povezana je s nizom kroničnih bolesti i poremećaja vezanih uz metabolički sindrom. Nealkoholna bolest masne jetre ili kako se danas počinje nazivati, bolest masne jetre povezana s metaboličkom disfunkcijom, također je predmet brojnih istraživanja prikazanih na Kongresu. Sve veći teret bolesti koja zbog nedostatka simptoma često ostaje neprepoznata do završnih stadija jetrene bolesti, a ujedno povećava rizik od kardiovaskularnih bolesti, kao i ukupnu smrtnost, nameće potrebu za probirom bolesnika s povećanim rizikom za razvoj nealkoholne (metabolički uzrokovane) bolesti masne jetre, njihovo pravodobno prepoznavanje, liječenje i praćenje. U tom smislu Sekcija za hepatologiju i Sekcija za preventivne aktivnosti Hrvatskoga gastroenterološkog društva izradile su Smjernice za dijagnostiku, probir, praćenje i liječenje nealkoholne bolesti masne jetre, koje su također prikazane tijekom 9. kongresa Hrvatskoga gastroenterološkog društva, a objavljujemo ih u ovom specijalnom broju.

No, srećom, struka i znanost nisu stali niti u drugim segmentima gastroenterologije i hepatologije. U ovom broju donosimo vrlo zanimljive radove iz područja endoskopije, ultrazvuka i endoskopskog ultrazvuka, bolesti jetre, gušterače, upalnih i funkcijskih bolesti crijeva, liječenja infekcija probavnog sustava bakterijom *Helicobacter pylori* i drugih te kliničke prehrane.

U modernoj medicini nužna je interdisciplinarna suradnja koja zadire u sve više područja gastroenterologije pa su tako među radovima zastupljene teme iz područja patologije, radiologije i kirurgije probavnog sustava, molekularne dijagnostike i onkologije. Pojavile su se i zanimljive teme iz novog područja, a to je primjena umjetne inteligencije u gastroenterologiji i hepatologiji, koja je zasad u Hrvatskoj još u povojima, ali vjerujemo da će ovakva istraživanja doživjeti velik uzlet u godinama koje dolaze.

Teško je predvidjeti kako će se u budućnosti kretati gastroenterološka struka, kao i medicina općenito, ali svjedočimo razvoju više različitih smjerova i područja koji se međusobno isprepliću i nadopunjavaju.

S jedne strane, nameće se potreba standardizacije prakse i medicine temeljene na dokazima pa se u tom smislu sve više primjenjuju smjernice ili preporuke za dijagnostiku, nadzor, prevenciju i liječenje pojedinih bolesti. S druge strane, sve se više ističe potreba za individualiziranim pristupom bolesniku i „personaliziranoj“ medicini, a sve veća pozornost posvećuje se kvaliteti života pojedinca. Velika opterećenost sustava pak nameće potrebu za automatizacijom dijela posla, gdje bi računala pomoću umjetne inteligencije dijelom trebala pojednostaviti ili olakšati posao liječnicima. Isto se čini i naprednom tehnologijom i razvojem novih lijekova, manje invazivnih i sofisticiranih metoda kojima se značajno poboljšava dijagnostika i liječenje niza bolesti u gastroenterologiji i hepatologiji. Upravo ovaj ubrzani razvoj struke, znanosti i tehnologije nameće potrebu za multidisciplinarnom suradnjom i interdisciplinarnim pristupom.

Vjerujemo da radovi prikazani na 9. kongresu Hrvatskoga gastroenterološkog društva s međunarodnim sudjelovanjem predstavljaju vrijedan doprinos znanosti i struci te da će poslužiti kao poticaj za buduća istraživanja i suradnju.

Gosti-urednici:

Prof. dr sc. Neven Ljubičić,
predsjednik Hrvatskoga gastroenterološkog društva

Doc. dr sc. Lucija Virović Jukić,
tajnica Hrvatskoga gastroenterološkog društva